

TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ KIFEJLESZTÉSE az ÖMÉFA-nál

ÉRTÉKELÉSI ZÁRÓJELENTÉS

EFOP-5.2.1-17-2017-00009

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

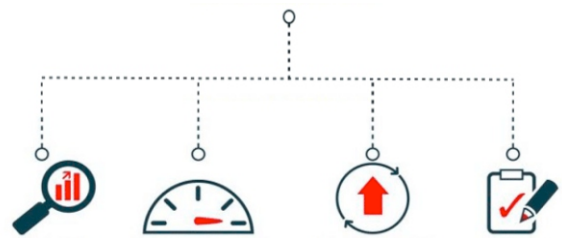
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

ÉRTÉKELÉSI ZÁRÓJELENTÉS

A zárójelentés az Önálló Mászág Életminőség Fejlesztő Alapítvány által megvalósított „Társadalmi innováció kifejtése az ÖMÉFA-nál”, EFOP-5.2.1-17-2017-00009 projekt értékelését foglalja magában. A zárójelentés célja, hogy a projekt keretében megvalósult innovatív kísérletek és módszerek kiértékelésre kerüljenek.

A zárójelentés tartalmi elemei:

1. A PROJEKT RÖVID BEMUTATÁSA
2. A MEGOLDANI KÍVÁNT PROBLÉMÁK
3. PROJEKT KERETÉBEN KIVITELEZETT TÖREKVÉSEK
4. MEGVALÓSÍTOTT KÍSÉRLETEK ÉS MÓDSZEREK TEMATIKÁJA, FELÉPÍTÉSE, AZ AZOKHOZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZFELADATOK; AZ ÚJONNAN KIALAKÍTOTT CSALÁDMENTOR MUNKAKÖR FELADATLEÍRÁSA
5. TAPASZTALATOK
6. A PROJEKTFEJLESZTÉS HATÁSAI, POLICY JAVASLAT

1. A PROJEKT RÖVID BEMUTATÁSA

Pályázati felhíváshoz való illeszkedés bemutatása:

A felhívás célja a társadalmi innováció eszközeivel lehetséges újszerű megoldásokat, eljárásokat kifejleszteni és kipróbálni a társadalmat érintő problémákra. Jelen konstrukció azokra a problémákra koncentrál, amelyeket az EFOP 1 Együttműködő társadalom és EFOP 3 Gyarapodó tudástőke prioritási tengelyén felsorolnak.

A projekt célja olyan szolgáltatásfejlesztési kísérlet (pilot) megalkotása és kipróbálása, melyek a helyi, megoldásra váró problémák kezeléséhez a szolgáltatási rendszerekbe beillesztve járulnak hozzá.

A felhívás céljaihoz illeszkedve a projekt célja a helyi társadalom körében fennálló problémák kezelése, csökkentése, (újra) kialakulásának megelőzése, ennek érdekében új megoldások, szolgáltatások kidolgozása

és kipróbálása. A szolgáltatásfejlesztés alkalmazásával, a helyi problémák újszerű megközelítésével a korábbi lehetőségek kibővülnek, megújulnak, helyükre új megoldások léphetnek, melyek az eddigieknél eredményesebben szolgálhatják a felmerülő negatív hatások kezelését.

A pilot program elemei az alábbi problémák és területek megoldására koncentráltak:

- családokat és fiatalokat érintő szolgáltatások
- egészség megőrzése
- egész életen át tartó tanulás
- szociális ellátások és szolgáltatások, gyermekvédelem, gyermekjólét
- társadalmi felzárkóztatás és befogadás, ezen belül marginalizálódott társadalmi csoportok társadalmi gazdasági integrációja
- bűnmegelőzés

A projekt megvalósítás helyszínei, bevont családok száma:

- Felsőzsolca - a projekt kezdeti szakaszában
- Alsóvadász - a projekt kezdeti szakaszában
- Abaújszántó: 15 család
- Szendrőlád: 15 család
- Encs-Fügöd: 10 család
- Ináncs: 10 család

A projektben résztvevők száma 265 fő hátrányos helyzetű személy, melynek 65 %-a gyermek.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Célok:

A projekt célja olyan intézkedések, beavatkozások kidolgozása, melyek hozzájárulnak a bevont településeken és térségeikben jelentkező társadalmi és szociális problémák csökkentéséhez.

Az innovációs kísérletek kipróbálása kiemelten fontos, hiszen ennek során levonhatók a megfelelő következtetések, feltárhatók és orvosolhatók a felmerülő problémák. A pilotok megalkotását, kipróbálását követően az alkalmazásra kerülő szolgáltatásfejlesztési javaslatok (jogszabály módosító policy paper) több szolgáltatóval/ partnerrel (pl. civil szervezettel, nevelési-, oktatási-, szociális intézménnyel) kerületek ismertetésre, valamint megosztásra a minél szélesebb körű, sikeresebb alkalmazhatóság érdekében. A zárókonferencián a megye szakmai partnerei és a B-A-Z Megyei Önkormányzat vezetése számára, valamint ezt követően a Belügyminisztérium társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára számára kerültek bemutatásra a projekt eredményei és az elkészült szakmapolitikai javaslat.

A projekt keretében tervezett beavatkozási irányok:

Ifjúsági együttműködések erősítése, közös programok szervezése: a projekt által érintett településeken általános problémát jelent, hogy a gyermekek és fiatalok részére nem állnak rendelkezésre személyre szabott fejlesztő lehetőségek, így jellemző a gyermekek lemaradása, lemorzsolódása, ebből adódóan a tanulmányi

eredmények romlása és a végzettség nélküli iskolaelhagyás. Ennek megelőzése érdekében nagy szükség van olyan intézkedésekre, tanórán kívüli és szabadidős fejlesztő lehetőségek kidolgozására, alkalmazására, melyek biztosítják a gyermekek számára az életkori sajátosságaikhoz, egyéni felkészültségi szintjükhöz alkalmazkodó oktatási formákat. A fejlesztő tevékenységek megvalósítása reményeink szerint hozzájárult a gyermekek és fiatalok tanulási vágyának növeléséhez, az egyéni értékek, tehetség feltárásához és gondozásához, ezáltal az iskolaelhagyás, az elkallódás megelőzéséhez, ennek eredményeként a korai gyermekvállalás megelőzéséhez.

Komplex esélyteremtő társadalmi felzárkózási modell kidolgozása és ennek megfelelő minta-programok megvalósítása:

A projekt keretében megvalósult tevékenységek célja a hátrányos helyzetű személyek felzárkóztatása, társadalomba való visszailleszkedésének elősegítése. A nehéz körülmények között élő családokról általánosságban elmondható, hogy számukra nem, vagy csak igen kis számban állnak rendelkezésre fejlesztő lehetőségek, melyek személyre szabottan kezelnek és megoldanak az őket érintő problémákat. Ezek hiányában számukra kiemelten nehezített például a munkaerőpiaci szerepvállalás, az információszerzés, a tájékozódás, ebből adódóan a beilleszkedés is. Ennek kezelésére a projekt keretében olyan programokat valósítottunk meg, melyek útmutatást adnak, mintaként szolgálnak és lehetőséget biztosítanak a megfelelő életkörülmények megteremtéséhez, mind anyagi, mind szociális értelemben.

A család társadalmi szerepét erősítő jó gyakorlatok megismertetése és cseréje:

A célcsoport körében problémaként jelentkezik a hátrányos helyzetből adódó fejletlen, hiányos, nem

hátrányos helyzetből adódó fejletlen, hiányos, nem megfelelő családi kapcsolatok, melyek a gyermekek fejlődésére gyakorolt negatív hatással nagy problémát jelentenek, ugyanis a megfelelő otthoni nevelés hiányában a gyermekek az oktatási-nevelési intézményekben sem képesek megfelelően teljesíteni a motiváció, az otthoni figyelem hiányából adódóan. A helytelen családi kapcsolatok negatív hatással vannak az idősebb, sérült személyek társadalmi helyzetére is, hiszen ezek a személyek családjukban nem kapják meg a megfelelő gondoskodást, ebből adódóan elmagányosodnak, képességeik visszafejlődnek. A projekt célja, hogy felhívja a figyelmet a családon belüli kapcsolatok fontosságára, egymás támogatásának jelentőségére és a szervezetek közreműködésével, jó gyakorlatok bemutatásával, személyes tanácsadással segítse a hátrányos helyzetű családok kapcsolatainak erősítését.

A projekt hozzájárulás az 1. számú, „Együttműködő társadalom” EFOP prioritáshoz:

Az EFOP 1. Prioritás célja a munkaerőpiacról tartósan kiszorult személyek munkaerőpiaci programba való belépésének növelése, a család és ifjúság társadalmi részvételének növelése, az egészségtudatosság növelése elsősorban a hátrányos helyzetű emberek és térségek tekintetében, a hátrányos helyzetű személyek szociális gazdaságban való részvételének növelése.

A projekt elősegítette az aktív befogadást, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítását, valamint a foglalkoztathatóság növekedését. A projekt sokrétű foglalkozásainak megvalósításával célunk egy nyitottabb, fejlett gondolkodású és elfogadó közösség megteremtése volt, melynek tagjai egymást elfogadva és támogatva vettek részt a rendelkezésre álló önfejlesztő, közösségépítő tevékenységekben. A foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönny

nyitése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítását célzó „Kapirgáló” projektem eredményezett a vártnál nagyobb sikert (aktív bevonás a helyszín kialakításában és a hosszú távú együttműködés a baromfi-udvarok fenntartásában).

Az „Élhető lakás” programok 1.0 moduljában a családok építőanyagokat kaptak, melyeket nekik kellett beépíteni, felhasználni, majd a 2.0 modulban nyílászárócsere program valósult meg. A programelemek alapvető célja a programelemeknek az aktív bevonódáson alapuló, életminőség javító fejlesztések kivitelezése.

A marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja vonatkozásában a hagyományos szociális szolgáltatási megközelítés kevésbé működőképes, ugyanis a velük kapcsolatban álló családsegítők hatósági jogkörben járnak el (akár kezdeményezhetik a gyermekek családból való kiemelését is), így a családok részéről nagyfokú bizalmatlanság és az együttműködés minimális szintje jellemző. A pilot projekt innovációjaként a családmentorok ezt a feszültségekkel terhelt kapcsolatot hidalták át, és mutatták be a gyakorlatban, hogy szükséges olyan bizalomra épülő család-hivatalok közötti mediátor/segítő szerep, ami hosszú távon hatékonyan segítheti a különböző felek közötti együttműködést.

2. MEGOLDANI KÍVÁNT PROBLÉMÁK

A projekt megvalósítási helyszínei olyan Borsod-Abaúj-Zemplén megyei települések, ahol nagy számban élnek hátrányos helyzetű, főként roma nemzetiségű családok. Összességében elmondható, hogy döntő többségük alacsony komfort fokozatú házban él, alacsony az iskolázottságuk, magas közöttük az iskolaelhagyók aránya, jellemző a korai gyermekvállalás, magas a munkanélküliek száma, alacsony a

munkavállalási hajlandóság, ehhez pedig párosul az is, hogy helyben szinte alig van a közmunkán kívül munka-lehetőség.

Alaphelyzet:

korábban a felzárkóztatás, hátránykezelés regionális, majd járási szintű problémakezelés volt, a járás problémáit egészben kezelte, vagy egy nagyobb társadalmi csoportot egybevéve próbált beavatkozni. Jelen projekt ezzel szemben helyi szinten, a társadalom alapkövét képező családok szintjétől indult, a fejlesztő és szakmai projekt tevékenységek az ő szükségleteikhez, igényeikhez igazodtak.

A projekt tehát nem egy adott társadalmi réteget célozott meg, hanem egyedi problémákkal rendelkező családokkal, őket egyenrangú partnerként bevonva és a családtagokat aktivizálva valósított meg tevékenységeket.

A projekt fókusza eredetileg min. 45 család komplex fejlesztését tűzte ki célul, akik mintaként állhatnak majd saját környezetükben, azaz a későbbiekben további családok szemléletváltása és társadalmi felzárkózása valósulhat meg. A projekt túlteljesített: 50 család bevonása valósult meg, akik összesen 265 főt tettek ki.

A projekt kezdetén az alábbi településeken indultak el a fejlesztő programok:

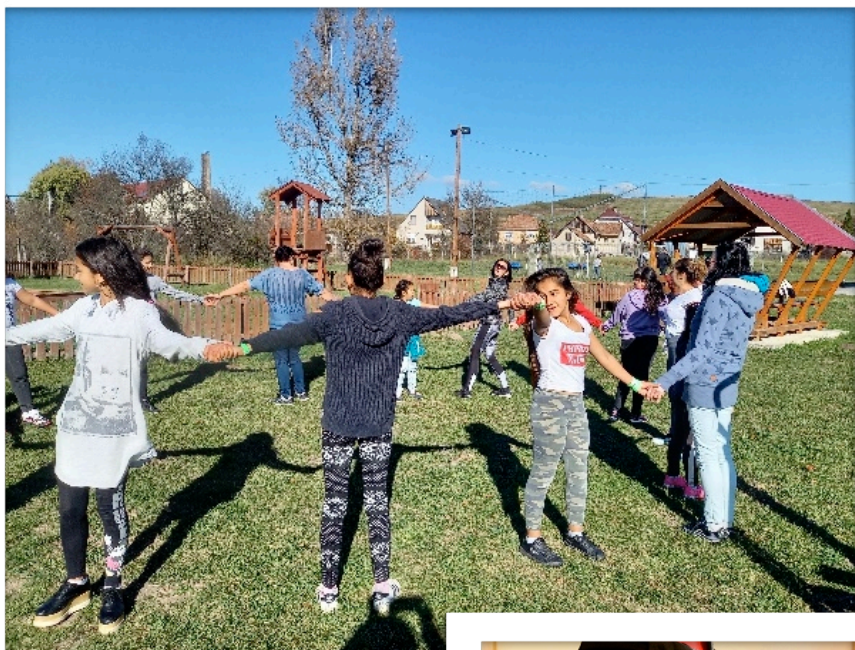
- Felsőzsolca kisváros és környező települései
- Abaújszántó város és környező települései
- Szikszó város és környező települései (Alsóvadász központtal)

2019. decemberétől a megvalósítás helyszínei az alábbiak szerint módosultak:

- Abaújszántó város és környező települései
- Encs / Fügöd-Ináncs
- Szendrőlád és környéke

A módosítás indoka elsősorban az volt, hogy a projekt tervezése utáni időszakban Felsőzsolcán és Szikszó környékén jelentős pozitív fejlődési folyamatok valósultak meg, így a projekt fókuszába a megye leginkább hátrányos térségei kerültek (Encs/Füged-Ináncs és Szendrőlád bevont település egyes részei szociológiai értelemben „gettósodó”, leszakadó peremterületek).

A helyi problémákat, specifikumokat és az azok kezelésére tett intézkedésekhez való kapcsolódást az alábbiakban ismertetjük:

Helyi jellemző, probléma	Probléma kezelését célzó intézkedés	Projekt keretében vizsgált témák, kérdések
mélyszegénységben élők, hátrányos helyzetűek képességeinek, képzettségének hiánya, esélyegyenlőségének rossz helyzete	hiányzó szolgáltatások feltérképezése, képzések, közösségi programok biztosítása	korai iskolaelhagyók, veszélyeztetett fiatalok fejlesztése, kisebbségek hátrányainak kezelése, megvalósítható képzési programok, felzárkóztató lehetőségek
veszélyeztetett kiskorú gyermekek növekvő aránya, közszolgáltatások elérésének nehézségei	helyzetfeltárás, felzárkóztatás, személyes tanácsadás, iskolán kívüli, szemléletformáló közösségi programok megvalósítása	korai iskolaelhagyók, veszélyeztetett fiatalok fejlesztése, személyes segítségnyújtás lehetőségei, tanórán kívüli foglalkozások lehetőségei, konfliktuskezelő foglalkozások
nők nehezített visszailleszkedése, elhelyezkedése, hiányos kompetenciák	szemléletváltás ösztönzése a lakosság körében, tolerancia és empátia erősítése a környezetben, személyes tanácsadás, kompetenciák fejlesztése	önismereti, személyiségfejlesztő tréningek lehetősége, egyedülálló anyák, munkába visszatérő anyák és nők lehetőségei
idősek elmagányosodása, társadalmi kapcsolatok romlása	igényfelmérés, közösségi lépések szervezésének megtétele, rendezvények és találkozók szervezése	önismereti, személyiségfejlesztő tréningek lehetősége, áldozattá válás megelőzését szolgáló intézkedések, közösségfejlesztő lakossági programok
fogyatékossgal élők információhoz jutásának és beilleszkedésének nehézségei	igényfelmérés, tájékoztató, információs intézkedések, közösségbe vonás	fogyatékossgal élők tájékozottságát szolgáló képzések lehetőségei, hozzátartozók támogatása, munkaadók ösztönzésének módszerei, információáramlás fejlesztése
lakhatási problémák, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció	nyomortelepek felszámolása, komfort nélküli bérlakások számának fokozatos csökkentése, szociális-szakmai szempontú támogatás	lakhatási problémák csökkentése, élhető környezet kialakításának lehetőségei
társadalmi együttműködést segítő, családi kohéziót erősítő programok jelentős hiánya	családi közösségek fejlesztése, komplex társadalmi felzárkóztatás	közösségfejlesztő és családi együttműködést segítő programok kidolgozása, felzárkóztató lehetőségek kiaknázása
a mélyszegénységben, szegregált körülmények között élő emberek egészségi állapota fejlesztésre szorul, terjedőben a droghasználat	közegészségügyi helyzet javítása	egészségügyi felzárkóztatás információátadással, jó gyakorlatok bemutatása a megfelelő életkörülmények megteremtéséhez

3. PROJEKT KERETÉBEN KIVITELEZETT TÖREKVÉSEK

Pilot-innováció

A leszakadó térségek fejlesztésére nincs előre megírt recept: más-más fejlesztés szükséges kisvárosi és községi szinten, valamint elszórtan és szegregátumokban élők esetében, emiatt egy olyan modellprogram került kidolgozásra, amely megoldási alternatívákat kínál:

- a helyi közösség problémáinak megismerésére
- a megoldásra való hajlandóság megvizsgálására
- ezt követően a beavatkozás fókuszainak meghatározása alapján konkrét szakmai tevékenységek kerülnek kivitelezésre
- végezetül a tapasztalatok alapján rendszerszintű fejlesztési javaslatok kerülnek meghatározásra (szakmapolitikai javaslat / policy paper)

A létrejött legfontosabb innováció

Az első és legfontosabb a gyakorlati pilot tapasztalatok alapján a családmentor funkció, mint független szociális szakember szerep meghatározása.

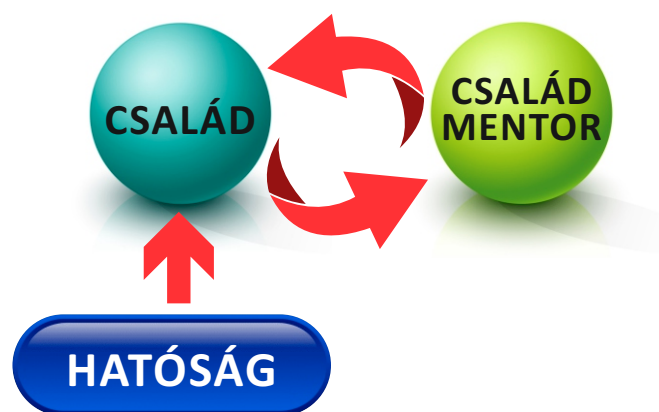
Kik ők?

- akiket ismer a közösség
- egy helyi, „nem idegen” szakember
- ezáltal könnyebb a kapcsolatfelvétel és a közös munka
- aki közvetítő szerepet tölt be a hatóság és a családok között (nagyobb a bizalmi faktor)

A családmentor szolgáltatás az EFOP-5.2.1-17 konstrukcióban az ÖMÉFA Alapítvány társadalmi integráció kiterjesztésére irányuló projektje keretében megvalósított szolgáltatásfejlesztési kísérlet (pilot), innováció, mely ilyen formában nem létezik a gyermekvédelmi és szociális szolgáltatási palettán. A családmentor szolgáltatás célja a hátrányos helyzetű családok helyzetének javítása, számukra szükség-

leteiknek megfelelő, adekvát mentori szolgáltatás nyújtása saját lakókörnyezetükben.

Az EFOP-5.2.1-17 konstrukció – mely keretében a családmentor szolgáltatás kísérleti program megvalósult - az EFOP 5. prioritási tengely alatti 5.2 intézkedéshez (Társadalmi innováció és transznacionális együttműködések) illeszkedik, amely az Együttműködő társadalom és a Gyarapodó tudástőke által lefedett szakterületeken kívánja javítani a társadalmi kihívásokra adható válaszok hatásmechanizmusát újszerű megoldások kidolgozásával és kipróbálásával (pilot). A családmentor szolgáltatás álláspontunk szerint a szolgáltatási rendszerek logikájába illeszthető megoldás arra a problémára, hogy a családoknak bizonyos életvezetési problémákra, elakadások kezelésére, szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályainak kezelésére nincsenek hatékony megoldásaik, melynek oka sok esetben az információhiány, illetve a családszocializációs képességeik és készségeik támogatásának hiánya.

Magyarország Partnerségi Megállapodásának (a 2014-2020-as fejlesztési időszakra) egyik célja a (köz)szolgáltatások eredményességének javítása, struktúrájának megújítása és egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése volt. Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz 2021-2027) immáron magába foglalja a leginkább rászoruló személyeket

támogató intézkedéseket is és elsődleges célja a szociális felzárkózás támogatása Magyarországon. Az operatív program a negyedik szakpolitikai célkitűzést, azaz a szociálisabb Európa létrejöttét támogatja. Az EFOP Plusz öt humán szakterület fejlesztését foglalja magába, ezek az egészségügy, köznevelés, társadalmi felzárkózás, szociális, valamint család-, és ifjúságpolitika, amelyekhez a kultúra és a sport is hozzájárul.

A családmentor szolgáltatás szolgáltató rendszerbe illesztését a fentiekben ismertetett konstrukciókon túl a hátrányos helyzetű családok társadalmi integrációja, életminőségének javítása érdekében lefektetett nemzetközi célkitűzések, hazai és nemzetközi jogszabályok, stratégiai dokumentumok támogatják, melyek közül kiemelendők az alábbiak:

- A TANÁCS 2021. június 14-i (EU) 2021/1004 AJÁNLÁSA az európai gyermekgarancia létrehozásáról
- 47/2007. (V. 31.) OGY határozat „Legyen jobb a gyermekeknek!”
- A Kormány 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozata a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának megalapozásáról
- 1057/2021. (II. 19.) Korm. határozat a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program, továbbá a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának kiterjesztéséről
- Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030

A szakmapolitikai indokoltság szempontjából a „Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030” dokumentumban foglalt célkitűzésekhez való kapcsolódást kiemelten fontosnak tartjuk. A családmentor szolgáltatás az alábbi területeken megfogalmazott cselekvési irányok megvalósulását támogatja:

Születés és gyermekkor, Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód:

- Az integrált járási gyermekprogramok keretében a szakmai hálózatok megerősítése és hiánypótló szolgáltatások biztosítása
- A gyermekek védelmét ellátó alapellátás, a család- és gyermekjóléti szolgálatok és központok, valamint a pedagógiai szakszolgálatok és kapcsolódó fejlesztő szolgáltatások kapacitásának a helyi szükségletekhez való igazítása, szolgáltatásainak erősítése
- Segítő és prevenciós „utazó szolgáltatások” biztosítása országos, megyei vagy járási szintről a településekre a családból történő kiemelés megelőzése érdekében is
- Különféle ágazatokban és területi egységekben dolgozó szakemberek közötti kommunikáció és az összehangolt szolgáltatásbiztosítás erősítése.
- Támogatni kell azt, hogy a családtámogatási ellátások, köztük a lakhatási támogatások, elérjék a leginkább rászoruló családokat

Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság:

- Kiemelt figyelem az iskolai lemorzsolódással veszélyeztetett, tankötelezettségi korhatárt betöltött korosztályra
- A legfiatalabbak esetében az oktatásban maradás támogatása
- Közösségfejlesztés, kiemelt figyelemmel a fiatalokra a deviáns magatartási kockázatok csökkentése érdekében

Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási- és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem közszolgáltatásokhoz való hozzáférés:

- A hátrányos helyzetű területeken a hiányzó humán

és alapszolgáltatások pótlása, a meglévők megerősítése, szükség szerint mobil szolgáltatások biztosítása.

- A hiányzó szakemberek pótlása ezt segítő támogatásokkal, a szakemberek felkészültségének javítása a komplex programok esetében is.
- A szolgáltatások járási szintű erősítése, a hálózatosodás és az érintett településekre a szükségletekhez igazodóan vitt szolgáltatások megerősítése.
- Az önkormányzatok eszközeinek hatékonyabb felhasználása a felzárkózás érdekében (pl. kisgyermekkorai szolgáltatások segítése, integrált családsegítő programok, települési oktatási és kulturális központok támogatása, iskolarendszeren kívüli gyermek és ifjúsági programok, diák és tömegsport intézmények, helyi munkaerőpiaci támogatások, helyi közösségek és pozitív identitás erősítése, helyi szegregátumok felszámolása).
- Adósságkezelési tanácsadás, a háztartás gazdálkodás és a pénzügyi tudatosság fejlesztése
- Az egyéni szintű problémák kezelésére, a krízishelyzetek megoldására további helyben, rugalmasan felhasználható erőforrások biztosítása

4. MEGVALÓSÍTOTT KÍSÉRLETEK ÉS MÓDSZEREK TEMATIKÁJA, FELÉPÍTÉSE, AZ AZOKHOZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZFELADATOK; ÚJONNAN KIALAKÍTOTT CSALÁDMENTOR MUNKAKÖR FELADAT LEÍRÁSA

A projekt célja az érintett településen és annak környezetében rendszeresen felmerülő, a lakosság életére (negatív) hatást gyakorló problémák feltárása, részletes megismerése, összehasonlítása – az azonosságok és eltérések megismerése – és kezelésükre megfelelő stratégiák, intézkedések, beavatkozási logikák, jó gyakorlatok kidolgozása, kipróbálása. Általánosan el-

mondható, hogy a bevont családokban a szülők közfoglalkoztatottak (legalább az egyik szülő), a közfoglalkoztatottak (legalább az egyik szülő), a gyerekek száma magas (3,4 gyerek/család).

50 bevont család = 265 fő, melyből 172 gyermek

Humánerőforrás háttér:

A szakmai team a következők mentén választotta ki a családmentorokat: rátermettség/releváns szakmai tapasztalat, a célcsoport ismerete, helyi lakos, vagy korábban dolgozott az adott településen, valósított már meg a helyszínen valamilyen felzárkóztatási célú projektet, és ismeri a hátrányos helyzetű családokat.

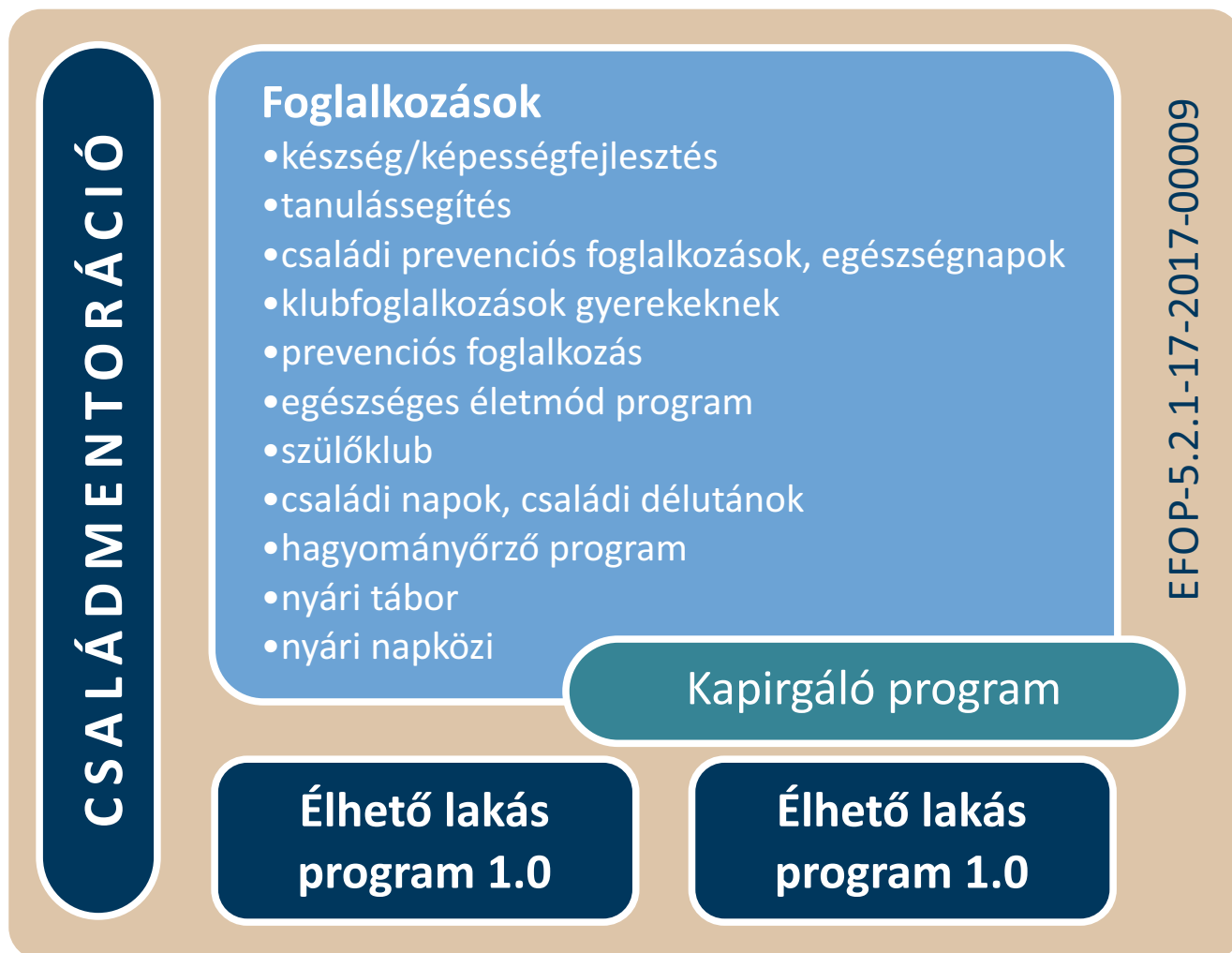
A településkoordinátor munkakör újragondolása:

A projekt indításakor a szakmai team szükségesnek vélte az ún. településkoordinátor munkakör betöltését. A koordinátor a Miskolcon dolgozó szakmai team és a megvalósítási helyszíneken dolgozó családmentorok és foglalkozásvezetők közötti kapocs, kommunikátor szerepét hivatott betölteni. A megvalósítás során azonban a szakmai team Abaújszántó és Encs-Füged/Ináncs vonatkozásában a két település-koordinátori pozíciót - a földrajzi közelség miatt - összevonta. A településkoordinátor összefogja az igényeket, tolmácsolja az eredményeket, felmerülő problémákat.

A projekt szervezeti ábrája:

A projekt szakmai tevékenységeinek rendszere:

A projekt által kivitelezett tevékenységek

bemutatása:

Családmentoráció

A családi mentorokat a projekt keretében összesen 45 hátrányos helyzetű család számára biztosítottuk. A mentorok napi szinten vettek részt a család életében, a nap kihívások megoldásainak keresésében, és segítséget nyújtottak új kompetenciák elsajátításában, adaptálásában. A tevékenység célja a családban hiányzó készségek kialakítása, a hátrányok csökkentése, megelőzése. Az intenzív szolgáltatások hozzájárultak a család életminőségének javulásához, méghozzá azokon az alapvető területeken, melyek nélkül nem valósulhat meg az életminőség fejlődése.

Az EFOP- 5.2.1.-17-2017-00009 Társadalmi innováció kifejlesztése az ÖMÉFA-nál projekt keretében megvalósított modell alapján a családmentor szolgáltatás jellemzői, tartalma:

A projektben megvalósított családmentori modell magába foglalja:

- készségfejlesztést
- szociális segítő támogatást
- hozzáférés támogatását közszolgáltatásokhoz
- támogatást a háztartás-gazdálkodásban és a pénzügyi tudatosság fejlesztése terén

- támogatást az egyéni szintű problémák kezelésében, a krízishelyzetek megoldásában
- útmutatást a család lakhatási feltételeinek, anyagi helyzetének javításához, életvezetési kérdésekben
- együttműködést a család- és gyermekjóléti szolgálatokkal, egyéb szociális szolgáltatókkal, köznevelési intézményekkel
- támogatást a család egészségügyi, munkaerőpiaci és egyéb közszolgáltatásokhoz, esélyteremtő szolgáltatásokhoz, nem-formális és informális tanulási lehetőségekhez való hozzáféréséhez
- támogatást a család testi-lelki egészségé megőrzésében, az egészségügyi ellátáshoz hozzáférésben
- támogatás a családban fellépő működési zavarok feloldásában

A projektben megvalósított modell fő alapelve a képessé tétel, nem a felelősség, a feladatok átvállalása. A modell szerint: 2-2 családmentor egyszerre maximum 5 családdal dolgozott, 6 hónapig intenzíven jelen van életükben, akár heti 20 órában is.

Az újonnan kialakított családmentor munkakör feladat leírása

- a helyismeret és a családok problémáinak ismerete egy gördülékenyebb, nagyfokú bizalmi rendszerben történő munkát alakított ki
- a családmentor kvázi az ügyfél és a családsegítő között helyezkedik el, azonban nincsenek hatósági jogkörei, ami miatt egy őszintébb, bizalmasabb kapcsolat alakulhat ki közte és a kliens között
- a családmentor a probléma megjelenését megelőzően, preventív jelleggel vesz részt az életükben, megelőzve a krízis helyzeteket. Nincsenek tőle függőségi viszonyban, emiatt többször „mernek” segítséget kérni tőle akár egy hivatalos ügyintézés során, akár egy családi probléma, konfliktus megoldása kapcsán

- a program a komplett családoknak nyújt szolgáltatásokat, foglalkozásokat, hiszen fontos, hogy ne csak a szülők, hanem a különböző oktatási, nevelési intézménybe járó gyermekek lemaradása is csökkenjen

I. Foglalkozások, szakmai programok

	TEVÉKENYSÉGEK	INDIKÁTOROK VÁLLALÁS	TELJESÍTETT INDIKÁTOROK	TÚLTELJESÍTÉS
1	készség/képességfejlesztés	90 alkalom	91 alkalom	+ 1 alkalom
2	tanulássegítés	180 alkalom	185 alkalom	+ 5 alkalom
3	családi prevenciós foglalkozások, egészségnapok	24 alkalom	24 alkalom	-
4	klubfoglalkozások gyerekeknek	108 alkalom	138 alkalom	+ 30 alkalom
5	prevenciós foglalkozás	108 alkalom	135 alkalom	+ 27 alkalom
6	egészséges életmód program	108 alkalom	110 alkalom	+ 2 alkalom
7	szülőklub	108 alkalom	110 alkalom	+ 2 alkalom
8	családi napok, családi délutánok	72 alkalom	76 alkalom	+ 4 alkalom
9	hagyományőrző program	72 alkalom	78 alkalom	+ 6 alkalom
10	nyári tábor	9 alkalom	9 alkalom	-
11	nyári napközi	9 alkalom	10 alkalom	+ 1 alkalom
	Összesen	888 alkalom	966 alkalom	+ 78 alkalom

1., készség/képességfejlesztés:

a gyermekek kreatív, művészi és kulturális készségeinek, kommunikációs és beilleszkedési készségeinek, motorikus képességeinek kiscsoportos fejlesztése 91 alkalommal valósult meg.

készség/képességfejlesztés

2., tanulássegítés:

185 alkalommal történt tantárgyi korrepetálás, a házi feladat megoldásának segítése és ellenőrzése (csoportos formában)

tanulássegítés

3., családi prevenciós foglalkozások, egészségnapok:

ismeretterjesztő, szemléletformáló előadások felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt, 24 alkalommal

prevenciós foglalkozások, egészségnapok

4., klubfoglalkozások:

kézműves, kulturális és művészeti foglalkozások gyerekeknek, melynek célja a szabadidő hasznos eltöltése. 138 alkalommal került megvalósításra.

klubfoglalkozások

5., prevenciós foglalkozás:

135 alkalommal valósult meg a prevenciós témákat felvonultató (pl.: drog, alkohol, bűnözés, betegségek szűrése stb.) interaktív, tanácsadás jellegű workshop, melynek résztvevői gyerekek és felnőttek voltak.

prevenciós foglalkozás

6., egészséges életmód program:

szemléletformáló előadások, foglalkozások az egészséges életmódra ösztönzés jegyében. 110 alkalommal valósult meg a projekt helyszínein.

egészséges életmód program

7., szülőklub:

110 alkalommal történt egyéni személyre szabott, vagy csoportos tanácsadás keretében a szülők mentorálása, segítése, felzárkóztatása életvezetési témákban.

szülőklub

8., családi napok, családi délutánok:

célja a szabadidő hasznos eltöltése, a család összetartásának erősítése, a generációk közötti különbségek enyhítése azon gondolat mentén, mely szerint a célcsoportba tartozóknak kevés a lehetőségük a közösségi programokon való részvételre. Ezen elszigetelődés orvoslásaként 76 alkalommal került megrendezésre jelen szakmai program.

családi napok, délutánok

9., hagyományőrző program:

népi hagyományok, kulturális örökségek, szokások, világnapok felelevenítése közösségi program keretében, 78 alkalommal.

10., nyári tábor:

5 nap 4 éjszakai utazás teljes ellátással, programokkal a megvalósítási helyszíneken és környékén élő gyermekeknek. Táborhelyszíneink között szerepelt a Balaton, a Tisza-tó, a Körös-part, a Zemplén és Miskolc is.

11., nyári napközi:

a nyári szünet ideje alatt tanulási, sportolási és szabadidős tevékenységek szervezése és megvalósítása 10 alkalommal történt. Célja, hogy segítse a szünidő alatti szabadidő tartalmas eltöltését, tehermentesítse a családokat és hozzájáruljon a gyermekek élményszerzéséhez, fejlődéséhez

klubfoglalkozások

prevenációs foglalkozás

egészséges életmód program

II. Kapirgáló projekt

A pályázat benyújtásakor a szakmai team Kiskert program néven tervezett megvalósítani olyan tevékenységet, melynek keretében a bevont hátrányos helyzetű családok haszonnövények termesztésével egy olyan kiskertet hoznak létre otthonukban, melynek gondozásával saját célra termelnek majd zöldséget, gyümölcsöt. A Kiskert program megvalósításával kapcsolatos egyeztetésen a terepen dolgozó munkatársak egybehangzó véleménye az volt, hogy a bevont célcsoporti tagoktól nagyon távol áll ez a típusú tevékenység, a sikerre (termés) relatíve sok időt kell várni és a kertműveléssel járó mindennapi elfoglaltságot nem fogják vállalni a résztvevő családok. Véleményük szerint a baromfitartás egy sikeresebb és

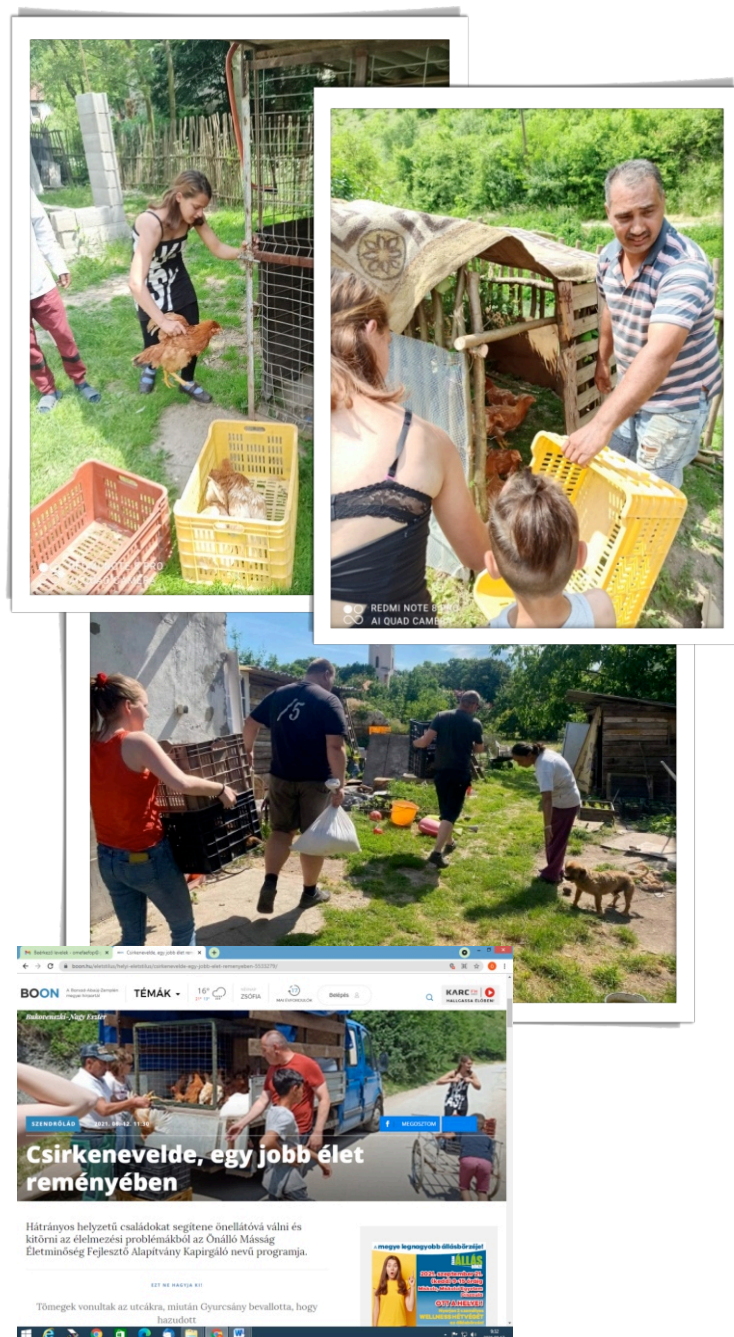
hasznosabb kimenetelű projekt (a mindennapi tojás és a tartási kötelezettség lejártát követően a hús felhasználása miatt) lenne. Tanácsukat megfogadva családonként egy 50.000 Ft-os virtuális keretet állapítottunk meg, amely fedezte a 10 db jérce beszerzését, a 2-3 hetente kiosztásra kerülő tojótáp árát (3 hónapig, azaz a tartási kötelezettség lejártáig), valamint az ellátásukhoz szükséges etetőt és itatót.

Három településen (Szendrőlád, Abaújszántó és Ináncs) 38 családnak összesen 380 db jércét osztottunk ki 2021 nyarán. Az alapvető koncepció az volt, hogy a családok megtapasztalhassák, hogy hogyan lehet saját munkával a családi kasszához hozzájárulni, saját bevételt generálni, esetleg helyi önfoglalkoztatási

formát kialakítani (őstermelői státusz).¹ Az encs-függői megvalósítási helyszínen jelen projektem nem valósult meg, különböző összetett problémák miatt. A függői szegregátum nem alkalmas állattartásra, a legtöbb helyen nincsenek kerítések, rengeteg a kóbor kutya és a patkány. Nemcsak az állatok, sok esetben az ott élő emberek is éheznek, emiatt a helyszínen dolgozó kollégák nem javasolták a baromfik átadását.

A programelem lépései:

- háztartásonként 10 db 16-18 hetes jérce átadása
- 3 hónap „életben tartás” (szerződéses kötelelem)
- kéthetente tojótáp / takarmány biztosítása (motivációs elem)
- tojások saját felhasználásra, vagy eladásra is voltak, akik időközben bővítették az állományt
- Családi Porta programhoz való kapcsolódási lehetőség

A baromfik tartási kötelezettsége az átadástól számított 3 hónap volt, azt követően levághatták, vagy továbbtarthatták őket. A Kapirgáló programelem településenkénti zárása 2021 őszi, őszei hónapokra esett. Abaújszántón négy család vásárolt a nyár folyamán a kapott állományhoz további baromfikat, a tél beköszöntével azonban azok is levágásra kerültek. Ináncs településen szintén négy család tartotta meg az állatállomány jelentős részét, van, ahol a teljes létszám megtalálható. Tojáseladásból/illetve cseréből származó bevétele egy családnak volt.

Szendrőládon a szegregátumban élő családok leg többje, a kiosztást követő három havi tartási kötelezettség lejárta után levágta az állatokat, a többi család pedig a karácsonyi asztalra hasznosította azokat.

1., Kép forrása: Kulinyi Márton / Út a szociális vállalkozások felé

III. Élhető lakás program 1.0

Ezt a programot kísérte az egyik legnagyobb várakozás az érintett családok részéről, mivel olyan kézzelfogható segítséggel és támogatással járt, ami érezhető javulást hozott életkörülményeikben, komfortérzetükben.

Két ütemben került sor a projektelem megvalósítására: 2021. május és július hónapokban, a településkoordinátorok és a családmentorok közreműködésével megtörtént a helyzetfelmérő nyomtatványok kitöltése és az igények felmérése a támogatási összeg erejéig, ami családonként 50.000 forintban lett meghatározva. Szerettünk volna annyiban kedvezni az érintett családoknak, hogy nem előre meghatározott anyagokból, vagy építőipari elemből választhattak (pl. csak burkolat, vagy falazóelem), hanem a személyes szükségletek maximális figyelembevételére törekedtünk. A családok a virtuális 50.000 Ft. értékű kerettel gazdálkodva leggyakrabban tisztasági festéshez, tapétázáshoz, parkettázáshoz, járólapozáshoz kértek alapanyagokat.

Élhető lakás program 2.0

A projekt utolsó szakaszában került sor annak a nagyszabású projektelemnek a megvalósítására, melyet a leginkább vártak a bevont családok. A jelenlegi energia-vész helyzetben minden háztartás arra koncentrál, hogy energiahatékonysági beruházásokat eszközöljön. Sokaknak azonban ez a lehetőség pénzügyi okok miatt nem adatik meg. Az „Élhető lakás 2” programelem keretében hőszigetelt nyílászárók és bejárati ajtók kerültek átadásra és beépítésre a projektelem megvalósítási helyszíneken.

Összegezve:

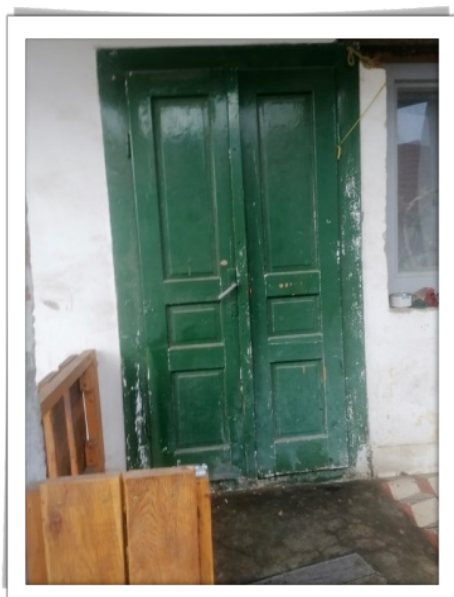
- 3 település
- 32 háztartás
- 58 db hőszigetelt, műanyag ablak
- 26 db műanyag, szigetelt bejárati ajtó
- 3 db beltéri ajtó
- festékek, tapéta, öntapadós fólia, kerítés festék stb.

A családok nagy örömmel fogadták a projekt által finanszírozott nyílászárókat, amely egyes háztartások esetében akár többszázezer forintos összeget is jelentett, számukra térítésmentesen.

5. TAPASZTALATOK

A projekt egy innovatív és gyakorlati megközelítése a hátrányos helyzetű családok felzárkóztatásának, jogszabály módosító javaslatával pedig hatásában messze túlmutat a projekt keretein. A pilot projekt a megvalósítás idején belül is szervesen fejlődött, visszatekintve több ciklust határozhatunk meg:

I.

Első szakasz: projekt bevezetése, alapozás

Az eredeti projekt team koncepciója alapján elindult a megvalósítás, melynek sajnos a projekt/szervezeti vezető hirtelen elhalálozása vetett véget

II.

Második szakasz: projekt turbulencia: a szervezet vezetősége átalakul, a projekt átadása mellett döntenek, mely meghiusul

Az eredeti koncepció megtartásával, többletvállalással, részben új, hátrányosabban érintett helyszínek bevonásával a projekt folytatása elindul

III.

Harmadik szakasz: helyi erőforrások, helyi partnerek bevonása

Elsősorban helyi szakemberekkel és helyben érintett partnerek (önkormányzatok, szolgáltatók, civil szervezetek) bevonásával a projekt erőteljesen beindul, számos tevékenység zajlik

IV.

Negyedik szakasz: családmentorok pozícionálása

A pilot projekt által létrehozott családmentor munkakörök teljes mértékben a gyakorlatban is tesztelve lettek, melyre a hatásmérés és szakmapolitikai javaslat is épül.

A projekt során olyan új szemléletmód kialakítására volt szükség, amely az innovációhoz szükséges munkakörnyezetben motivált és hatékony munkavállalókat is képes szabályozott keretek között menedzselni. Ez a projekt környezeti kényszer szülte felismerés tette lehetővé, az agilis szemléletmód térnyerésének elindulását. Ez egyben lehetőséget biztosított arra is, hogy a projekt során több „közbenső értéket”, részben önálló, sikeres projektelemeket valósíthattunk meg.

6. A PROJEKT FEJLESZTÉS HATÁSAI, POLICY JAVASLAT

Javaslatok a családmentor szolgáltatás szociális szolgáltatásként történő rendszerszintű bevezetésére.

A projekt megvalósítói célul tűzték ki, hogy a családi mentori szolgáltatás szociális szabályozási rendszerbe történő integrálása érdekében a szakpolitikai döntéshozók számára javaslatot fektetnek le. Jelen koncepcióban megfogalmazott javaslatok a család-mentori szolgáltatás hatályos szolgáltatási rendszerbe történő bevezetésének lehetőségét járják körül, leszögezve azt, hogy rendszerszinten egy szociális szolgáltatás bevezetésének előfeltételei, annak költségvetési kiadásainak tervezése, illetve költséghatékonyságának elemzése, amelyre jelen koncepció nem tér ki. A javaslatok a szolgáltatás szabályozási rendszerben történő bevezetésének lehetőségét vizsgálják fel, a személyi, tárgyi feltételek, finanszírozás vonatkozásában nem tartalmaz elemzést.

A családmentor szolgáltatás szociális szabályozási rendszerben való elhelyezése vonatkozásában azt kell megfontolni a szolgáltatás célja és tartalma szempontjából, hogy:

- a. önálló szociális alapszolgáltatás lesz, amely helyet kap a szociális és/vagy gyermekvédelmi törvényben és a releváns szakmai rendeletekben

- b. beágyazódik, mint szolgáltatási egység vagy forma más szolgáltatások mellé, alá

A családmentor szolgáltatás esetében elmondható, hogy tartalma alapján és járulékos jellegéből fakadóan nem lenne célszerű arra javaslatot tenni, hogy legyen önálló szociális alapszolgáltatás, a javaslatok megfogalmazásakor sokkal inkább arra kell fókuszálni, hogy tartalma, célcsoportja alapján, mely szociális alapszolgáltatás keretében lenne hatékonyan megvalósítható.

Javaslat

A családmentor szolgáltatás szabályozása a családsegítés szociális alapszolgáltatáshoz kapcsolódóan. A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. A családsegítés keretében biztosítani kell a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást, az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését, a szociális segítőmunkát, a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést, a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat. Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató - a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ - keretében működtethető.

A családmentor szolgáltatás leghatékonyabban a családsegítő szolgáltatás keretében tudna működni!

Jelenleg hatályos szabályozás:

Az 1993. évi III. törvény [Szoctv.] 64 §. (4) bekezdés jelenleg hatályos szabályozása értelmében a családse-

gítés keretében biztosítani kell:

- a., a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- b., az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájárulás megszervezését,
- c., a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- d., a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- e., a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élő, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- f., a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,
- g., a Gyvt. 40/A. § (2) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti készenléti szolgálatot az (1) bekezdés szerinti személyek számára.

Javaslat:

Az 1993. évi III. törvény [Szoctv.] 64 §. (4) bekezdés f., pontja módosításra a családi mentor szolgáltatás bevezetése érdekében:

A családsegítés keretében biztosítani kell:

- (...) f., kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat, a család otthonában lakókörnyezetében nyújtott családmentori szolgáltatást,
- g., a Gyvt. 40/A. § (2) bekezdés a., pont ad., alpontja szerinti készenléti szolgálatot az (1) bekezdés szerinti személyek számára.

Az 1993. évi III. törvény [Szoctv.] 64/A. (8) bekezdés értelmében a Gyvt. szerinti család- és gyermekjóléti

központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A család- és gyermekjóléti központ a szociális diagnózis elkészítésébe bevonhatja a nem járásszékhely településen működő család- és gyermekjóléti szolgálatokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális szolgáltatókat és a szociális intézményeket.

Az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 30. § alapján a szociális diagnózist az esetmenedzser készíti el. Az esetmenedzser feladata az igénylő, valamint családja helyzetének megismerése. A jelenlegi szabályozás alapján az esetmenedzser nem csak egy konkrét igénybevevőre, hanem az egész családra fókuszál, amely a családi mentor szolgáltatás bevezetése szempontjából pozitív lehet, tekintve, hogy a családi mentor szolgáltatás célcsoportja az egész család.

A szociális diagnózis az egyén

- a) személyi állapotára és családi kapcsolataira,
- b) lakhatási körülményeire,
- c) egészségi állapotára és esetleges fogyatékoságára,
- d) mindennapi életvitelére, egyes képességei hiányából fakadó nehézségeire,
- e) kommunikációjára, személyes kapcsolataira,
- f) munkaerőpiaci státuszára,
- g) krízishelyzetek kezelésére vonatkozó képességére,
- h) támogatást igénylő életterületeinek felmérésére, a támogatás mértékére és
- i) számára igénybe venni javasolt ellátások, szolgáltatások meghatározására vonatkozó adatokat tartalmazza.

A szociális diagnózist készítő esetmenedzser feladata a szociális diagnózis elkészítése során

- a., az igénylő, valamint családja helyzetének megismerése, szükségletei meglétének vagy hiányának, valamint jogosultságának megállapítása,
- b., a megfelelő szolgáltatások és szolgáltatási elemek megállapítása,
- c., az igénylő tájékoztatása a számára szükséges szolgáltatások elérhetőségéről vagy hiányáról, szükség esetén segítségnyújtás a szolgáltatóval történő kapcsolatfelvételben.

A szociális diagnózist készítő esetmenedzser feladata a járás területén elérhető szociális szolgáltatások, gyermekjóléti alapellátások, egészségügyi, munkaerőpiaci, karitatív és egyéb szolgáltatások feltérképezése és a rájuk vonatkozó információk évenkénti aktualizálása.

A szociális diagnózis elkészítése irányított személyes interjú alapján, amely során a szociális diagnózist készítő esetmenedzser az ellátást igénylőt bevonja a diagnózis készítésébe.

Az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 2. § l) pont rögzíti a szociális ellátórendszerben a szolgáltatási elemeket.

A családmentor funkció/ szerep jogszabályi környezetének létrehozása érdekében javasolt az 1/2000.

(I. 7.) SzCsM rendeletben szabályozni:

A családsegítés keretén belül igénybe vehető családmentori szolgáltatás által biztosított szolgáltatási elemeket. A családmentor szolgáltatás a jogszabályban rögzített szolgáltatási elemek közül az alábbi szolgáltatási elemeket biztosíthatná a család (igénybevevők) otthonában, lakókörnyezetében:

- **tanácsadás:** az igénybe vevő bevonásával történő, jogait, lehetőségeit figyelembe vevő, kérdésére reagáló, élethelyzetének, szükségleteinek megfelelő vélemény-, javaslatkialakítási folyamat, a megfelelő

információ átadása valamilyen egyszerű vagy speciális felkészültséget igénylő témában, amely valamilyen cselekvésre, magatartásra ösztönöz, vagy nemkívánatos cselekvés, magatartás elkerülésére irányul

- **esetkezelés:** az igénybe vevő, vevők szükségleteinek kielégítésére (problémájának megoldására, illetve céljai elérésére) irányuló, megállapodáson, illetve együttműködésen alapuló, tervszerű segítő kapcsolat, amely során számba veszik és mozgósítják az igénybe vevő, vevők saját és támogató környezete erőforrásait, továbbá azokat a szolgáltatásokat és juttatásokat, amelyek bevonhatók a célok elérésébe, újabb problémák megelőzésébe

- **háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás:** az igénybe vevő segítése mindennapi életvitelében, személyes környezete rendben tartásában, mindennapi ügyeinek intézésében, valamint a személyes szükségleteinek kielégítésére szolgáló lehetőségek és eszközök biztosítása, ha ezt saját háztartásában vagy annak hiányában nem tudja megoldani

- **pedagógiai segítségnyújtás:** szocializációs, pedagógiai, andragógiai és gerontológiai eszközökkel végzett tervszerű tevékenység, folyamat, amely olyan viselkedések, attitűdök, értékek, ismeretek és képességek átadásának közvetlen és közvetett módját teszi lehetővé, gyakoroltatja, aminek eredményeként az igénybe vevő lehetőséget kap képességei kiteljesítésére, fejlődésében egy magasabb szint elérésére

- **készségfejlesztés:** az igénybe vevő társadalmi beilleszkedését segítő magatartásformáinak, egyéni és társas készségeinek kialakulását, fejlesztését szolgáló helyzetek és alternatívák kidolgozása, lehetőségek biztosítása azok gyakorlására

- **közösségi fejlesztés:** egy településrész, település vagy térség lakosságát érintő integrációs szemléletű, bátorító- ösztönző, informáló, kapcsolatszervező tevékenység, amely különböző célcsoportokra vonatkozó speciális igényeket tár fel, szolgáltatásokat kezdemé-

nyez, közösségi együttműködéseket valósít meg

- javasolt az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletben szabályozni a szolgáltatás személyi és tárgyi feltételeit, a családmentori szolgáltatás nyújtásához szükséges képesítési előírásokat. (A családmentori szolgáltatás nyújtásához szükséges képesítési előírások, a szolgáltatás személyi és tárgyi feltételeinek, egyéb szakmai követelményeinek meghatározására jelen koncepció nem tartalmaz javaslatokat.)
- javasolt a családmentori szolgáltatás módszertanának kidolgozása

A finanszírozás lehetséges módjai:

- A család- és gyermekjóléti szolgálat /központ feladatot ellátó települési önkormányzatok részére biztosított, a személyi és dologi kiadások elismert átlagos költségei figyelembevételével megállapított központi költségvetési támogatás keretében

Pályáztatás:

- Az alacsony küszöbű ellátás és az utcai szociális munka működési támogatásának mintájára: meghatározott ellátási területhez rendelt támogatás
- A krízisközpontok és a titkos menedékházak működési támogatása mintájára: a támogatás a családok átmeneti otthonának feladataihoz képest nyújtott többlétszolgáltatások támogatásával történik. Jelen esetben ez a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás /központ feladataihoz képest nyújtott többlétszolgáltatások támogatását jelentené.
- A fejlesztő foglalkoztatás működési támogatása mintájára: feladatmutató és az egy feladategységre jutó támogatás
- A tanodák működési támogatása mintájára alaptámogatás és feladattámogatás.

Jogszabályi háttér:

- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.)
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)

- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szoctv.)
- A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló 191/2008. (VII. 30.) Korm.rendelet
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm.rendelet
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm.rendelet
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet
- A gondozási szükséglet, valamint az egészségi állapoton alapuló szociális rászorultság vizsgálatának és igazolásának részletes szabályairól szóló 36/2007. (XII. 22.) SZMM rendelet
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet

Összegzés:

A projekt által létrehozott modell fő erőssége:

- A család otthonában, lakóhelyén a család egészségét célzó szolgáltatás, olyan családokhoz is eljuthat, amelyek a szociális gyermekjóléti szolgáltatások nem érnek el
- A család saját otthonában nyújtott képességfejlesztés, készségfejlesztés és információnyújtás, egyéb támogató technikák alkalmazása képezi a tartalmát, és a személyes jelenlét, támogatás, amelyre más, a családot elérő szolgáltatások esetében nincs lehetőség vagy kapacitás a szakbeavatkozások mellett

- Egyéni igénybevevők helyett családközpontú, a családra, mint egységre irányul a szolgáltatás
- Kiegészítő jellegű szociális beavatkozás, de teljes mértékben szerves része lehetne a család körüli szolgáltatási gyűrűnek együttműködve az önkormányzatokkal, szociális szolgáltatókkal, család- és gyermekjóléti szolgálatokkal és központokkal, valamint a pedagógiai szakszolgálatokkal stb.
- Ott is eléri a családokat, ahol egyébként azokat a hátrányos helyzetű területeken a hiányzó humán- és alapszolgáltatások nem érnék el
- Elősegíti, hogy a családtámogatási ellátások elérjék a leginkább rászoruló családokat

**TÁRSADALMI INNOVÁCIÓ KIFEJLESZTÉSE az ÖMÉFA-nál
ÉRTÉKELÉSI ZÁRÓJELENTÉS**

EFOP-5.2.1-17-2017-00009